

TÜRK ESİKÇAĞ BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

HABERLER

Ocak 2010, Sayı: 29

İÇİNDEKİLER

Editörden	1
Başyazı	
Sedef Çokay-Kepçe, Anadolu Arkeolojisinde Ortak Kavram, Ortak Dil Kullanımı Üzerine	1
Kitap Tanıtımları	
Keleş, V., Erzurum Arkeoloji Müzesi Roma Sikkeleri. İstanbul 2009 (Erhan, F.)	4
Hoffner, H. A. Jr., Letters from the Hittite Kingdom, G. M. Beckman (ed.), Writings from the Ancient World 15, Society of Biblical Literature, Atlanta 2009 (Peker, H.)	5
Arkeoloji Dünyasından	
İstanbul'un Batısında Gerçekleştirilen Arkeolojik Araştırmalar İTA Projesi (Güldoğan, E.)	6
Küçükçekmece'deki "Bathonea" Üzerine (Tekin, O.)	8
İskenderun'da Bulunmuş Yeni Hitit Hiyeroglif Yazıtlı ve Kabartmalı İki Stel (Peker, H.)	11
ISBSA'in Ardından (Çetiner, A.)	12
Archaeology of Armenia in the Regional Context: Achievements and Perspectives (Işıklı, M. - G. Altunkaynak)	13
Müzeler Haftası Etkinlikleri: Erzurum Müzesi'nde "Geçmişten Geleceğe Bir Armağan" Sergisi (Işıklı, M. - G. Altunkaynak)	14
Yenikapı Batıkları: Gemi Konservasyon Çalıştayı (Kılıç, N.)	15
İzmir'de Uluslararası Arkeolojik Kollokyum (Laflı, E. - B. Gürler)	15
Uluslararası Genç Bilimciler Buluşması: Anadolu Akdenizi Sempozyumu (Tekin, O.)	16
Fourth International Congress on Black Sea Antiquities (Dinarlı, G. - G.R. Tsetskhladze)	16
Kazı - Araştırma	
Amasya-Harşena Kalesi ve Kızlar Sarayı Kazısı - 2009 (Naza-Dönmez, E.E.)	18
Aşıklı Höyük Kazı Çalışmaları - 2009 (Duru, G.)	19
Assos Kazı ve Restorasyon Çalışmaları - 2009 (Arslan, N.)	21
Boğazköy/Hattuša Çalışmaları - 2008-2009 (Schachner, A.)	23
Doğu Likya - Batı Pamfilya: Epigrafik-Tarihî Coğrafi Yüzey Araştırmaları Projesi Çalışmaları- 2009 (İplikçioğlu, B.)	25
Filyos-Tios Kazı Çalışmaları - 2009 (Karaca, E.)	25
Gökçeada Uğurlu-Zeytinlik Höyük Kazıları - 2009 (Erdoğu, B.)	26
Güvercinkayası Kazısı - 2009 (Gülçur, S. - P. Çaylı - I. Demirtaş)	28
İlisu Barajı İnşaat Sahası Kurtarma Kazıları - 2009 (Ökse, A.T.)	29
Kastabala Antik Kenti Kazısı - 2009 (Zeyrek, T.H.)	31
Kelenderis Kazıları - 2009 (Zoroğlu, K. L.)	33
Nif (Olympos) Dağı Kazısı - 2009 (Tulunay, E.T.)	35
Parion Kazı ve Restorasyon Çalışmaları - 2009 (Ful, Ş.D.)	37
Salat Tepe Kazıları - 2009 (Ökse, T.)	38
Tekirdağ Ganos Dağı Arkeolojik Yüzey Araştırması - 2009 (Koçel Erdem, Z.)	39
Enstitüden	
COLLOQUIUM ANATOLICUM (CollAn)'un VIII. Sayısı Çıktı!	42
CORPUS VASORUM ANTIQUORUM, Uluslararası Yöneticiler Toplantısı (Hürmüzlü, B.)	42
Yeni Yayınlarımız	43

oldu. Batı Nekropolündeki mezar ise fazlasıyla tahrip olmuştur; tavanı delinmiş, kapısı parçalanmış durumdadır. Mezar odası 1.66x2.05 m ölçülerindedir. Mezarın dromosunda ve odasında çok sayıda seramik parçası bulundu; bunlardan bu sezon yalnızca bir tane derin, yayvan biçimli Attika taklidi, Erken Hellenistik Dönem'e ait bir tabak tümlenebildi.

2009 yılı su altı çalışmalarında, liman içindeki iskele çevresinde dalışlar yapılır, buradaki kalıntının planının çıkarılmasına devam edildi. Bu yıl ilk kez, Kelenderis'in bir başka limanı olduğunu düşündüğümüz, antik kentin 3 km batısındaki Saplada kıyılarında sığlıkta inceleme dalışları yapıldı.

K. Levent Zoroğlu

Nif (Olympos) Dağı Kazısı – 2009

İstanbul Üniversitesi (İÜ) “Nif (Olympos) Dağı Araştırma ve Kazı Projesi” 2009 yılı çalışmalarımız, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün izni ve ödeneği; İstanbul Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi'nin desteği (İÜ BAP Proje Nu. 3736) ve Genel Kurmay Başkanlığı'nın donanım katkısı ile arazide 20.07-11.09.2009 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. Kazımız için sağlanan tüm olanaklara içten teşekkürlerimi sunarım.

2009 çalışmalarını yürüten ve değerlendiren bilimsel ekibimizde, toplam 42 kişi görev almıştır:

Klâsik Arkeologlar: Prof.Dr. Elif Tül Tulunay (Proje Başkanı/İÜ); Araş.Gör.Dr. Müjde Türkmen (Başkan Yardımcısı/İÜ); Araş.Gör.Dr. Daniş Baykan (Metal Uzmanı/İÜ); Dr. Dinçer Savaş Lenger (Nümsimat); Mustafa Bilgin (Keramik Uzmanı, M.A./PAÜ); Defne Tekay (M.A./İÜ); Gökür Bektaş/İÜ; Bekir Sadık Aksoy; Sedat Oğuzhan Bozkurt; Serap Gülşen; Bünyamin Zengin; *Sanat Tarihçileri:* Prof.Dr. Asnu Bilban Yalçın (Bizans Mimarlığı ve Plastiği Uzmanı/İÜ); Yrd.Doç.Dr. Lâle Doğer (Bizans Keramiği Uzmanı/EÜ); *Epigraf:* Yrd.Doç.Dr. Hamdi Şahin/İÜ; *Mimarlar:* Araş.Gör. Hasan Tahsin Selçuk (M.A./YTÜ); Safiye Ayan; Nazlı Aydoğmuş; *Koruma-Onarım Uzmanı:* Öğr.Gör. Ceren Baykan/TÜ; *Hititologlar:* Yrd.Doç.Dr. Meltem Alparslan/İÜ; Yrd.Doç.Dr. Metin Alparslan/İÜ; *Paleoantropologlar:* Yrd.Doç.Dr. Pınar Gözlük Kırmızıoğlu/CÜ; Öğr.Gör. Ayhan Yiğit/CÜ; Alper Yener Yavuz/ÇUÜ; *Jeodezi Mühendisleri:* Okan Özege; Can Öncül; iki jeodezi teknikeri ve çeşitli dallardan 14 öğrenci ile *Bakanlık Temsilcisi:* Yasemin Perska (Arkeolog/Bursa Müzesi).

Ekibimin özveriyle çalışan tüm üyelerine ve Bakanlık temsilcimize içtenlikle teşekkür ederim. Ayrıca, bize çok yardımcı olan, İzmir Valiliği; İzmir

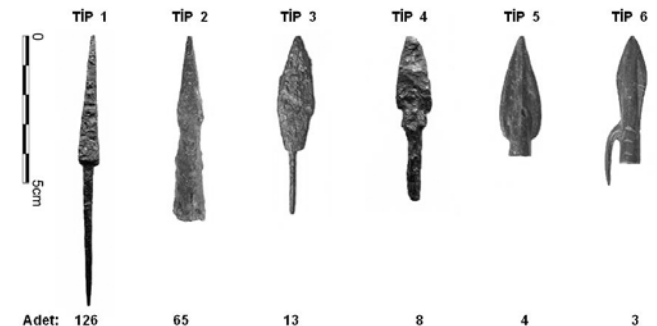
İl Kültür-Turizm Müdürlüğü; İzmir İl Özel İdaresi Kültür-Turizm ve Spor Daire Başkanlığı; İzmir Devlet Senfoni Orkestrası Müdürlüğü; Kemalpaşa ve Torbalı Kaymakamlıkları; Kemalpaşa Belediye Başkanlığı, Dağkızılca ve Vişneli Köyleri Muhtarlıkları; Torbalı Orman İşletme Şefliği; Türkiye İş Kurumu ve Sosyal Güvenlik Kurumu İzmir İl Müdürlükleri; İESOB Birlik Otel; Kemalpaşa EREN Balata, İzmir ÇİMENTAŞ TÜRK, Manisa VESTEL Elektronik ve Güzelyalı Rotaract Kulübü'ndeki ilgili yöneticilere ve çalışma arkadaşlarına içten teşekkür ederiz.

Nif Dağı 2009 kazı çalışmaları, Karamattepe, Dağkızılca, Başpınar ve Balıcaoluk sit alanlarında gerçekleştirilmiştir:

Karamattepe:

2009 kazımız, 14 yeni (*L - LXIII numaralı*) açmada ve geçen yıllarda, meyve ağaçları çevresinde toprak (*ağaç adaları*) bırakılarak kazılmış eski açmalarda, ağaçlar kesilerek sürdürülmüştür. Arkaik Dönem'e tarihlenen ve bir-iki taş sırasından oluşan temel kalıntıları, henüz yerleşimin planı, büyüklüğü ve niteliği konusunda yeterli ipucu vermemektedir. Bu yıl, taş temeller yanı sıra, kepir (marn) içine oyulmuş tabanı düz, sığ yuvarlak çukurlar ve dikme yuvaları (*işlik kalıntısı?*) da saptanmıştır. Karamattepe'de, 2009 yılında Erken Hellenistik Dönem'e tarihlenen 37 bronz sikke ele geçmiştir. Bunlardan 22'si Makedon Krallığı (*Aleksandros III, postumus*), diğerleri otonom kent (Ephesos-5, Khios-2, Smyrna, Leukai, Magnesia, Halikarnasos ve Alabanda) darplarıdır; 3 sikke tanımsızdır.

2009 yılında, 77 ok ucu/namlu (*2'si bronz 75'i demir*) katılımıyla, 2006'dan beri Karamattepe'den çıkan toplam ok ucu sayısı 219 (*7'si bronz 212'si demir*) olmuştur. Bunlar dip kısımlarına göre, sivri dipli ve kovan dipli olarak başlıca iki ana gruba ayrılmakta, fakat uç kısımlarına göre altı farklı tip oluşturmaktadırlar. En az bulunan ok uçları TİP 5 kovan dipli yaprak (*4 adet*) ile TİP 6 kovan dipli mahmuzlu yaprak (*3 adet*) biçimlidir ve yedi örneğin hepsi bronz olup, MÖ 6. yy'a tarihlenmektedir. Sayıca en fazla (*126 adet*) görülen

* Tipler, 2006 - 2009 buluntu adedlerine göre sıralanmıştır.

Tip 1 - 4 demir, 5 ve 6 bronz örneklerdir.

Değerlendirme: Daniş BAYKAN

Nif Karamattepe Ok Uçları

Nif
Karamattepe
Kemik Tarak

ok ucu TİP 1, sivri dipli, dörtgen kesitlidir; örnekleri demirdendir. Karamattepe’de tüm ok uçları, arazide, güneybatı-batı kesimde bir hat boyunca bulunmuşlardır. Bunların ayrıntılı tarihlenmesine ilişkin analogi çalışmaları sürmektedir.

Karamattepe’de bu yıl toplu keramik buluntulara da rastlanmıştır. Kazı alanının güneydoğusundaki Açma LIV’te saptanan iki myke ile bir ticarî amphoradan oluşan Kontekst I (MÖ 4. yy’ın ilk yarısı) ve Açma LIII’de bulunan Attika tipi palmetli bir lekythos ile iki kantharosun oluşturduğu Kontekst II (MÖ 4. yy’ın son çeyreği) ilginçtir. Açma LXIII’ün güney kenarında, doğrudan toprağa gömülmüş, içinde üç farklı hayvana ait az sayıda yanmamış kemik ve üç adet unguentarium bulunan, kulpsuz bir krater de gün ışığına çıkarılmıştır (Kontekst III, MÖ 4./3.yy). Karamattepe’de ele geçen en erken döneme ait keramik parçaları, 2009 yılı için de, arkeoloji literatüründeki isimleriyle, “kuşlu kotyle”ler (Mö.725-650) ve “İonia kâseleri” (MÖ 6.yy) gruplarıdır.

Arkaik Dönem’e ait küçük bir kabartmalı bronz kaplama parçası ile yan kısımları içbükey çalışılmış, çift taraflı yassı bir kemik tarak (3,25x2,5 cm) da Karamattepe’de 2009’da gün ışığına çıkan ender küçük buluntulardır.

Dağkızılca:

Nekropolis alanında, 2009 yılında da, maalesef, kaçak kazıcıların mezarları tahrip ettiği görülmüştür. Yeni açılmış bir kaçak kazı çukuru içinde saptadığımız bir oda mezarın (DM 12) plan-rölövesini çizmek amacıyla, karelaşi tamamlandıktan sonra, içinde ve çevresinde başlanan kazıda, hemen kuzeyde, ikisi basit tekne (DM 13, DM 14), biri pişmiş toprak lâhit (DM 15) üç mezar bulunmuştur.

DM 13, doğu-batı doğrultuda, üzeri yan yana dört yassı taşla kapatılmış, yan kısımları diklemesine konulmuş büyük yassı taşlardan yapılmış basit bir tekne mezardır. 35 cm derinliğindeki mezarın içinden, 30-35 yaşlarında erişkin bir erkek iskeleti ile ayakucuna yerleştirilmiş, MÖ 3. yy başlarına tarihlenen pişmiş toprak bir kâse ve bir testi çıkmıştır.

DM 14, DM 12 ile DM 13 arasında, büyük bir kayrak taş (çengele taşı) ve daha küçük bir ikincisi ile örtülmüş, kuzeydoğu-güneybatı yönünde, içi de ince kayrak taşlardan yapılmış basit tekne biçimli bir mezardır. İçinde, bir insana ait, doğal tahribata uğrayarak tozlaşmış iskelet kalıntısı ile ayakucuna konulmuş, bir adet tüm oinokhoe (MÖ 4 yy) bulunmuştur. Kemikler eridiğinden dolayı cinsiyeti ve yaşı belirlenemeyen bireyin, kafatası ve *calcaneus* (topuk kemiği) izleri belli olduğundan, yalnızca boyu (158 ± 10 cm.) saptanabilmiştir.

DM 15, DM 12 dromosunun kuzeyinde bir ağaç altında kalmış, doğrudan toprağa gömülmüş, 2007’de yine Dağkızılca’da bulduğumuz örnek (DM 8) ile aynı formda, pişmiş toprak bir lahit mezardır. Lahit içinde; biri, ortalama 175-179 cm boylarında erkek, diğeri ise kadın olan orta erişkin 2 bireye ait kemikler ve ölü hediyeleri olarak, bir demir strigilis, bir dairesel formlu (çapı: 7 cm.) bronz ayna, bir pişmiş toprak ağırşak, bir kemik halka, kurşun kenet ve keramik parçaları bulunmuştur. Kırık lahit parçaları numaralanıp, fotoğraflanarak 2010’da restore edilmek üzere depoya kaldırılmıştır.

Başpınar:

2009 kazılarında, dışı köşegen içi yuvarlak tek apsise sahip bir kilise olduğu anlaşılan büyük yapı (A Yapısı), üç apsisli kilise (B Yapısı) ve güneydeki küçük şapel (C Yapısı) içi ve çevresinde, BM 1 - BM 5 olarak adlandırdığımız beş adet mezar yanı sıra, çok renkli duvar freskleri, sırlı keramik parçaları ve devşirme mermer bloklar bulunmuştur. A Yapısı’nın güney-batı köşesindeki mezarın (BM 5) içine düşmüş kapak taşında kabartma olarak bir kantharostan su içen (*sonsuz yaşama kavuşmanın sembolü*), simetrik yerleştirilmiş, stilize iki tavus kuşu betimlenmiştir (MS XI-XIII yy’lar). B Yapısı temel seviyesinde bulunan bronz bir sikke -anonymus follis- (MS 970-1092) yapı evrelerini tarihleme açısından önemlidir. Başpınar Bizans Yapı kompleksi, Prof.Dr. Asnu Bilban Yalçın tarafından değerlendirilmektedir.

Ballicaoluk:

Kale planını çıkarmaya yönelik ölçüm ve sondaj çalışmalarına Araş. Gör. Dr. Müjde Türkmen tarafından devam edilmiş; doğu, güneydoğu, kuzey ve kuzeydoğu sur duvarlarında, temizlik, kazı ve sondaj yapılarak, bulgular plana eklenmiş, rölöveler çizilmiştir.

Nif (Olympos) Dağı Kazısı’nda, 2009 yılı arazi çalışmaları yanı sıra, küçük eserlerin temizlik, koruma, onarım, çizim ve değerlendirmesi de başarıyla gerçekleştirilmiştir. Nif (Olympos) Dağı Kazısı’nı, 2010 yılında da, sağlamayı umduğumuz daha geniş olanaklarla ve daha geniş bir ekiple sürdürmeyi diliyoruz.

Elif Tül Tulunay